

պիր գըզ, Ալմանեա իմբերաթօրընըն Պերլինն կրտսի կիւն միւշարիւյճ հազրէթլերինն պիր ազդուհայ թագ-տիր կըլմիշ : Մէջպուրէ, Պերլին տէ-միր եօրու իտարէսի մէմուրաթընտան ը. . . նամ քիմէն իլէ նըշանլը օլտու-ղունու, վէ նըշանլըսընն, քէնտիսի իլէ էվլէմէթ իսթմէտիկինի պիլ պէ-եան, պիր ան ագտէմ նիքեան իտի-մէլէրի իշին թարաթը իմբերաթօրտէն էմի վէրիվէսինի իսթիրհամ կըլմիշ, վէ իշ պու ըրծասը ճուսմ իրթէսի կիւ-նիւնէ գասար իծրա օլունմազ իսէ, քէնտիսին նէհրէ աթարագ զարգ ի-տէնէկինի պէեան իթմիշ տիր :

Դըզըն պու իսթիտար, իմբերա-թօր հազրէթլերինն զէվլէնէ կիտէ-րէք, մէրգուսինն նըշանլըսըն 10 պին 500 (500 ինկիլի լիրասը) ճէհէզ վիթնէկինի պէեան կըլմիշ օլունու-տան, նըշանլըսը տախի գըզը ալմանե տէրագապ ըրգա կէօթէրմիշ տիր :

—Վիլեննատա թապ օլունան Նու-վէլ Բրէս Լիպր զաղէթաթ, Աթիւնիս-թան էմիր Շիր Ալի խանըն տայրէ-սի հազգընտա մալիւմթը մուհիմէ վիրէրէք տէեօր քի : Շիր Ալի էքսէ-րիա Գասպուտա օրթա ասրտաքի միւ-թաճէմ քէօշլէրէ միւշապիհ Պալէա Հիսար նամընտա պիր սարսյտա իգա-մէթ իտէր : Պունտան պաշա, շէհրը մէզքիւրտէ տիկէր իքի սարաեա տա-հա մալիք օլուն, պունլարտան պիրի-սի քէրիմէլէրի իլէ խանէտանը ազսյի սայրէսինն, վէ տիկէրի տախի բէտէ-րի վէ սէլէթի օլուն Տօթ Մուհամմէտ խանըն հարէմէրինն մէսքէն թախ-սիս օլընմը տըր : Էմիրին վալիտէսի հէնուզ պէրհաեթ օլուն, քէնտի սարսյնտա իգամէթ իթմէթտէ տիր : Շիր Ալի խանըն, պիր չօք սէնէլէրտէն պէրու հապս իթմիշ օլունու հալտէ մուախարէն սալը վիրմիշ օլունու իտագուկ խան նամընտաքի մալտու-մինտէն պաշա իշէ եարար մալտու-մի օլմանեպ, պունա մուգապի 18 քէրի-մէսի վար տըր քի պունլարտան օնու, հէնուզ հիւքիւմթը մալպուա ըրու-էսասընտ էվլէտիլմիշ, վէ հէր պի-րինն, մէմալիքտէն պիր շէհրին հա-սըլաթը, գայտը հաեթ շարթըյա ճէհէզ օլարագ վիրիլմիշ տիր : Էմիրին զէվլէրէրի, իւշ երիւղտէն գիւտաե գա-տըն վէ ճարիէտէն իպարէթ տիր :

—Յրանսանըն, Բարիստէ օլունու միսիլու, Պօրտօ շէհրինտէ տախի պիր զարպիսանէսի օլուն, Բօշլիտ պանգա-

ւը, մէզքիւր զարպիսանէտէ տարպ օ-լունմազ իւզրէ պիր միւսն 500 պին Ֆրանկըք սիքիէ կէօտէրմիշ վէ պու-նուն թէսիմի կէօտիկինտէն նաշի, միւսիւ Բօշլիտ, Յրանսա Մալիսէ նա-զըրընա շիքեաեթ կըլմիշ, վէ թահ-գիքի մատտէ օլունուգաթ, օրանըն զարպիսանէ միւտիրի, պունլարը ալա-րագ քէնտի մէսալիհինն սարթ իթտի-կինի, վէ զիմէթիտէ պունլունու-ղունու իգար իթմէթէ թահթը թէվ-զըֆա ալընմը տըր :

—Բարիս շէհրինն թէսիլերին միւ-թէհալտ օլուն կազ գուսանեաթը, սաֆի քեարընտան նըսթընը, Բարիս շէհրի էմանէթինն վիրմէտէ գօթրա-թօսու մուհիպինն պօրծու օլուն-ղունտան նաշի, կէլէն սէնէ պու մէպ-լաղ 8 միւսն Ֆրանկա պալիղ օլմաղա, տայրէսի մէզքիւրէ գուսանեաթտան ալաղ իթմիշ տիր :

Սոն բօսթա իլէ կէլէն Էվրօրա դա-զէթալարընտա կէօրիւլէն թէլէկրաֆ հապաթիլերի տիր :

Լօնտրա, 4 դեկտ. Հայը հազրէ իւզէրինն օլուն հալտ-տիսին սուրէթը ումուսիլէսի, մուհիպը մէմուսիլէթ տիր. տէվլէթը Ալիսէ ի-լէ Բուսիա պէսինտէն ագտի միւթէ-սապիլէր օլուն խուսուսի մուգապիլէնա-մէնին եազընտա Տէրիսաաթէթտէ իմ-գա օլընմաթը միւհթէմէ օլունուղու զանն օլունուտէր : Ինկիլթէրա գապիսէսի-նին էֆքեարը սուհհուեանէսինտէն մալիւմ օլունլարը, Ինկիլթէրա տօնան-մասը Մարմարտան շէքիլիլ շէքիլմէշ, Բուսիա սաաքիլիլ տախի, Պերլին մուհիպէսիլէ թայիլին օլընան մէվ-գըլարտան շէքիլմէլերին միւհթէմէլ-ատտ իթտիլիտէրա :

Լօնտրա, 5 դեկտ. Հինտիթան վալիսինտէն դեկտ-ն թարիսի իլէ աթիտէքի թէլէկրաֆ-նամէ ալաղ օլընմը տըր :

—Շէհրը հալին իքիսինտէ, ժէնէ-րալ Բօպէթը, Բիվարէ հիւսուսիլ իթտի-կիսէ տախի ճէնահտան հարէքթ օ-լունարագ, տիւշմէնին մէվլէրալը շէվ-րիլտի. Ֆադաթ պաղթէթէն հիւսուսի իտիլմիշ իսէ տէ, Գօթալ ճիհէթիտէն հարէքթ օլընմաթը տըր : Ժէնէրալ Բօպէթը, ճէնա հարէքթինն տէ-վալմէ տիւշմէնին աղագաթը քէսիլ, վէ ժէնէրալ Յօպ տախի ճէպհէտէն Աթիւնլարը իշլալ կըլմիշ տիր : Աթ-ղանլարա Գօշլտէն տէօրթ ալալ աս-

քէր իմատա կէլմիշ օլունուղունտան, մուգապիլէթ իթմիշլէր իսէ տէ, Գօ-թալտէն պիլ ախէրէ չըգարըլըլար տըր :

—Մէվգըլը մէզքիւր էօլէտէն 4 սաաթ իւշ տաղիգէ սօնրա եէտը գապ-թըմըգա կէլտի : Աթիւնլարը քեալի-լէն մաղուպ օլունուղուն : Սոն պէշ գըթա-թօր վէ խալիլ միւհթիմաթ գապիլ իթ-տիք : Աթիւնլարը պաշա թօրար տախի պըրագըլ օլունուղարընտան, գաեաթիլթըն քիւլիլէթի օլունուղու-անլալըլթըր : Ինկիլիզ ասքէրինտէն պիր երիւզ պաշը, վէ պիր պին պաշը, վէ երիլիլմի իւշ նէֆէր մաղթուլ, վէ ժէնէրալ Յօք վէ պիր գայմագա մէհ-րուհ օլունուղուն : Ճէման գաեաթը-մըզ, 50 նէֆէր մաղթուլ վէ մէհրուհ-տան իպարէթ տիր :

—Ինկիլիզ ասքէրի, սէքիլ պին ա-եաթ երիւքսէքիլթտէ մահէլլէրէ չըգ-մազ իւզրէ ֆէվլէլէտէ գահմէթէ թէ-համիւլ իտիպ իպարաղը զայրէթ ու ճէ-սարէթ իթտիլէր :

—Ժէնէրալ Բօպէթը, պու կիւն Եօթարիլթէնն տօղրու Աթիւնլարը թաաղիպէ տէվալ իտիլթը, մէհրուհ-լար Հօրուսա կէօտէրիլմիշ տիր :

Բէթրպուրիլ, 5 դեկտ. Ժէնէրալ Լօմաքին, մալէթիլտէ պունլունան 50 պին գասար Բուսիա աս-քէրի, վէ 34 գըթա թօր իլէ հարէքթ իտիպ, թէհէնտ վէ Մէրպ ճիհէթէ-րինտէ թիւքթէն ալիլթէլէրինն զա-լէպէ իթմիշ, վէ մէրգուսան ալիլթէ-լէրի թահթը իթաաթա ալմը տըր :

Պիւքրէշ, 5 դեկտ. Սըրպիսթան բրէնսինն մուգա-գաթէն Նիշտէ իգամէթի, մադարը հիւքիւմէթին թէպտիլ իթմէք էֆ-քեարընա մէպի օլմանեպ, Պէլկրա-տըն երինն մադարը հիւքիւմէթ գա-լաթը թահգիգ գըլընմը տըր : Ֆա-գաթ Սըրպիս միլլէթ մէհրիսինն մա-գարը օլուն Գրալիլէվալ հէվալիսինտէ էհալի, բրէնսին ալիլիսինտէ պունլուն-տուղունտան, հէյնէթը միւտիլան, մէպուսան մէհրիսինն պու գըշ Նիշտէ, վէ իսթիլմի մէնպաղնտան ուղագաթ քիւշաթ օլունմասընը թէնսիպ իթմիշ տիր :

Բրէնս Միլան, մէհրիսին հիլին քիւ-շաալիտէ, Նիշտէ պունլունմազ ալ-ղուսինտէ օլունուղունտան, բրէնսի տախի թապիլի միւշարիլլէյճլէ պէ-րապէր աղիլմէթ կըլմիշ տիր : Պուն-տան պաշա, բրէնս Միլան պու-

գըշ Նիշտէ պունլունմազա, Սըր-պիսեա եէնի իլիսագ օլունան մահէլլէր-տէ Պուլարար թարաֆընտան տէ-սիս իծրասընը մէնն կըլմէք իսթմիշ տիր :

Սըրպ հիւքիւմէթի, շըմէնտէթը ինշաաթընը 1880 սէնէսինն գասար թէլէթի կըլմիշ տիր : Հէյնէթը միւ-տիլան բէյիսի միւսիւ Բիսթիլ, Սըր-պիսան պիր իսթթը մալսուսա մա-լիք օլմագ իւզրէ սէրվէթի պունլուն-մատըղըն պէեան կըլմիշ տիր : Պու-էֆքեարընը միւմալիլլէյճ Ավսթրիա տէվլէթինն տախի պէեան կըլմիլին-տէն, ինշաաթըն շիմիլիք թէլէթիլի-նէ Ավսթրիա տախի մուվաթագաթ կէօթէրմիշ տիր :

Լօնտրա, 3 դեկտ. Ֆիլաթէլիտան թայմա գաղէթա-սընա աթիտէքի թէլէկրաֆնամէ քէ-շիտէ օլունմուշ տուր :

—Բուսիա հիւքիւմէթինն Ամէրի-գատա սաթըն ալտըլը տէօթ գըթա վաթօրարը տէրհալ թէհէթի կըլմէք ի-շին էմիր իթա օլունտու, մէզքիւր վա-թօրարըն քիւլիլք բասգալիտան էվ-վէլ հարէքթէն էմիր ալմալարընա մուն-թազըր օլունուտէր :

Լօնտրա, դեկտ. Սթանտարտ զաղէթաթըն իսթան-պօլտան ալարագ տէրն կըլմիլի պիր թէլէկրաֆնամէնն թէլէթին կըլմիլին-նէ կէօրէ, Մէհրիսինտէն ասաքիլի Եահանն իլէ էշլընա պէսինտէ պիր մուհարէպէ վուգու պունլուպ, էշլընա մաղուպ օլմուշ վէ էտէվաթը հարպի-եթէրի թիւքթէրին եէտը գապիլընա կէլմիշ տիր :

Մօրնիլ Բօսթըն Պէրլինտէն ալտը-ղը պիր թէլէկրաֆնամէնն կէօրէ, Բու-սիա հիւքիւմէթի, Պապը Ալիսին, Սըրպ վէ Գարաաթը հազգընտա Պէրլին մու-ահէտէսի ահքեալընըն իծրասընը կէօթէրմիշալտէն տօլաեք եէնիտէն իշթիլքեա կըլմիշ տիր :

Բուսիանըն գանըննա, տէվլէթի Ալիսինն գուտթէթաղիլի գաաթէ-թինտէն նէշթի կըլմիլինտէն, Պէրլին մուհիպէսինն իծրաեք միւգթէտիր օլմանտէր :

Լօնտրա, 2 դեկտ. Պէրլինտէն Մօրնիլ Բօսթ զաղէ-թաթընա աթիտէքի թէլէկրաֆնամէ քէշիտէ օլունմուշ տուր :

Չար հազրէթլերի, Բուսիանըն բա-յիլթալթընտա սուհ լէյճիտէ վու-գու պունլաթագ օլուն պիր նիւմալիշտէ

նիւմ քիմ օլունուղուն պիլմիլիսինի, գիրա, պէնի էն գիւտաթ տիւշարը միւշնէթ գըլան մատտ, իհթիմալ քի, պէնի, Հալաեաթա ճէսթիլ իլէ պունլունուղուն քիլմէթ օլուն-ան սըսիլի գատընլարտան պիր գանն իթմիլլէրի տիր . . . Ահ, պու սըրտաթ սիլիլի պանա նէ ճէվապ վիրէճ կիլիլիլ անա-եօրուս, լաքին ալիլիլ օլունըն նաղիքեանէ սօղիլը, տէլալիլի միւսպիլթէ ատտ օլուն-մաղար, վէ հիշ պիր շէյ իսպաթ իտէմիլ-լէր : Իմտի միւսաաթէ իտին պանալի սէօ-ղիւմէ տէվալ իտէյիլմ, վէ վատ իտէրիմ սիլիլ քի, սիլիլի սըրաթը կէլտիլիլտէն, քէ-մալի տիլգաթիլ սիլիլ տիլնէկէլէլիլմ, վէ սէյլիլէնէկէլիլիլ սէօղիլը հիւսինն քիլապիլ իթիլաթ իտէճէյիլ :

Գարմին, սոն քէլալիլիլ իրաթ իթտիլին-տէ, եանաղարընտա ճալիլ պիր թէպիս-սիւմ միւշալաթէ օլունմաղտա իտի, վէ տուտաղընտան սատըր օլուն հէր պիր քէլիլմէ, Թանքէթիլ գուլաղարընտա զա-եթիլ խօշ կէլտիլիլ կիլիլ, մէրգուսինն հէր պիր հարէքթի տախի, պիր լաթաթէթի ճէտիտէ հասըլ իթմէթէ օլունուղունտան, կէնն Ֆրանսըզ, կէօղիլլէրի մէզպուրէնն իւզլէրինտէն աեթրամաթագա տախի Հէր նէ իսէ, Գարմին քէլալմիւշ չու վէճէլ իլէ տէ-վամ իթտի :

—Պէն օն սէլը չաղընտա Խրանէօլում Պի-նիմ տամարարըմտա ճէվլան իտէն գանա, ալթիլ Լիւրանիա հիւքիւմարըն զանընտան

պիր գաշ տամա գարընմը տըր : Պէնիմ վարիտաթընա կէլիլնէ, անը տօղրուսու պէն տէ պիլմէմ : Ֆիլաթը պէն Բիլիլէն տաղ-լարընն օլ պիր թարաֆընտա տօղրուսու վէ իսթիլ էնտարըմա իւքանիաեա մէն-սուպ իսթիլ տէ, գալպէն Ֆրանսըզըմ, վէ գահրամանլարըն սիլիլիլ գահրամանլարըմը իլէ ճէնիլ իտիլպիլին օլ շէհի վէ պահաթըր Ֆրանսաթը տայիլա սէվիլիլմ, վէ եալսօտ տաշա տօղրուսու օնա սէնտէ գըլըլըմ տըր : Ֆրանսըզ աղըլգալտէլիլ պէնիլմ ինտիլտէ տայիլ իլէ էվգաթ ասաղը սատագաթ, շէնաթի վէ նէպալթիլտէն մատուտ օլ-մուշար տըր : Հէնուզ սինիլ սէպալթիլ տէ իլէն, շէյլիլ սէյլիլ իտիլ . . . Հէր գանըլը կիւն գալպիլիլ պիր պաղաթընա վիրմէլ լա-ղըմ կէլիլ իսէ, պիր Ֆրանսըզա վիրէճէ-կիլմ . . . Ահ, էֆիլիլիլ, պու սէօղիլիլ-մէ տահա պաշալա նէ իլալիլ իտիլպիլիլ . . . Պէն սիլի կէօրուս . . . Ֆրանսըզ, վէ հաթթա սաղըլգաթ օլունուղունտա թաս-տիլ իթտիլ . . .

Գարմին, պու սոն սէօղիլիլ եալալ պիր սէտա վէ հիւսինն իլէ բիլիլիլտիլիլ սըրա-տա, երիլիլիլ ելլաղէսիլիլ թիւլլէրիլ-լէ կիլլմէթտէ իտի : Մէզպուրէ քէլալմըն հիւսինն իթմիլ իթմիլ իլէն, Թանքէթի, աթթը թէհիլիլիլ իտիլմէլէրէ, պիր տի-գիլիլ ելլէ տահաաթ, վէ շիլիլիլտէն գըզը-նըն էլլէրինտէն պիրիլ թուլիլ պիլ : շէյլիլ տէտի :

—Վէ պէնիլ սէվիլիլիլ, էյլէ տէյիլ մի-աւ, մատա, րէնա իտէրիլ, պանա ինա-եթ իտին, վէ տիւշանընտան պէլէլէլ-տէ օլունուղուն չու իֆատէյիլ պիր ան էվլիլ չըղարըն, գիրա սիլ պու իֆատէյիլ իթմէ-տիլթէ, պէն տէ, ունուսն կէօթէրմիլիլիլ չու սատաթիլ ու իլալիլին հազըլթիլիլ ինանմահաղըմ . . .

Պու սըրտաթ Գարմինն տուտագալը գըմըլտանտա, վէ մէզպուրէ կիւն հիւս-պընտան ուղուն քիլիլթէլիլիլ նէմաղ կէօղ-լէրիլ իւղէրինն էնտիլթէլէլ :

—Էվլէթ, սիլիլ սէվիլիլ, տէլալ եալալ պիր սէտա իլէ :

Պու իգար իւզլէրինն, պիր աղ վաղըթ սիւքիլիլ հիւքիլ իթտի : Գարմին պու արա զանէթ հիւսինն իլիլտէ գանն օլունուտէր իտի : Մէրգուսինն երիլիլ շարմաղտա, վէ իլիլ, Թանքէթիլ էլիլինն իլիլտէ տէթ-րէլէլտէ իտի : Մէրգուսիլ տէլիլաղը, տէ-րէլէլիլ մահրուղիլիլիլ պէնն իթմիլ իթմիլ-լէն, պաղը սէօղ սէյլիլմէլ իսթիլմէլտէ, լաքին պէյլիլ սըրալարտա էմալիլ կէօրիլ-տիլիլիլ կիլիլ, գանն իտիլիլ քի, տիլիլ թուլթուլըն իտի, վէ պիլիլալ տէլ շէլիլ պիր քիլիլմէլ պիլիլ սէյլիլիլէլէլէլէլ իտի : Նի-հանէլթ մէզպուրէ կէնն գըզըլընտիլիլ իսթ-լահարաթ, չու սուրէլիլ մէզքիլիլ սիւքիլ-թիլ գալթիլ իթտի :

—Ֆրանսաաթ, Խրանիլտա, հէր ելլա-տէ, վէնաաթ թէլիլիլտէ պունլունան էն-

նէպիլիլ, վէ տալարա գօնան գուշար մի-սիլիլ, պունլունուղունուղ պու մէվլէթ-տէ, սիլիլ րասթ կէլմէլէլիլինն չօք ֆուր-սաթ վաղը օլալիլիլ իտի, վէ եալսօտ պիլգ-գաթ քէնտիլմ օ Եօլտա ֆուրաթլար հաաղ իտիլպիլիլ իտիլմ : Չ հալտէ սիլ պէնի կէօրիլ իտիլիլ, պէնն թէտըլը ու թէֆթիլ իտէր իտիլիլ, վէ պէլիլ տէ պէնի սէվիլ իտի-նիլ . . . Պու վէճէլիլ պէնն տէ, սիլիլ հու-գորուսա կէթիլիլ վէ պիր աղ էվլիլ իթ-տիլիլ իգարը իլք տէլալ պէն իթմէլէլ : Քիլիլ ու նամուսուսա խալիլ կէթիլիլ հա-րէթիլտէն քէնտիլիլ սաղընապիլիլ իտիլ . . . Լաքին պունլունուղունուղ մահէլլէլ իս-րանիա տըր, վէ նէ տէ Ֆրանսա . . . Պիլիլ պունլաթա Հալաան շէհրինտէ պունլունմազ-տանըզ, պիլիլալն պէյ յու մահէլլտէ չու եա պու թէտպիլիլ վէ եա վաթթաթը իլիլիլ եար իտէլիլ իտիլ : Վէ պու հալտէ, եա միւհթէրտ տիլիլ կէօրիլ իտիլ, վէ նամուսա աղը վէ պէլիլ միւհթէլ պիր եարէլիլ, միւտ-տէլիլ մէտիլտէ վէ եալսօտ տահա տօղրուսու տայիլիլ տուրիլտէ շէլմէլիլ իտիլ : Պիլիլա-պիլիլ գալպիլիլ խալիլ իթմէլիլ վէ նիւա-թիլիլ տօղրուլունուղունա կիւլիլիլիլ, չիւալ-հիլիլ, ճալիլ օլմանա պիր խուսուսու լա-րտա իթթիլալ իլիլիլ . . . Իմտիլ, է-ֆիլիլիլ, սիլիլ իլիլն վէ սիլիլն սէպիլիլ նիլալիլ իծրա իթմիլ օլունուղուն չու թաղ-սիլաթընա էլլէլթ տէ : Թիլ իտէլիլիլիլիլիլ (Տէվալիլ)

